

Mooimakers

Leidraad voor
het opstellen
van een
veegplan door
een lokaal
bestuur.

Inhoudstabel

1. Context

- a) Lokaal Materialenplan
- b) IZAS
- c) Mooimakers

2. Definities

- a) Veegplan
- b) Machinaal vegen
- c) Manueel vegen
- d) Hybride vegen

3. Principes van een veegplan

- a) Beleid: lokaal vs Vlaams
- b) Beschikbare middelen
- c) Inspannings- vs beeldgericht reinigen
- d) Vervuilingssnelheid vs schoonheidsgraad
- e) Verschil professionals en vrijwilligers

4. Praktische stappen

- a) Huidige situatie (intern/extern, machinaal/manueel/hybride,...)
- b) Schoonheidsgraad en vervuilingsgraad
- c) Indeling grondgebied op basis van veegfrequentie
- d) Randvoorwaarden
- e) Evaluatie

5. Flankerende maatregelen: 6 pijlers

- a) Communicatie
- b) Handhaving
- c) Preventie
- d) Omgeving
- e) Participatie
- f) infrastructuur

Context

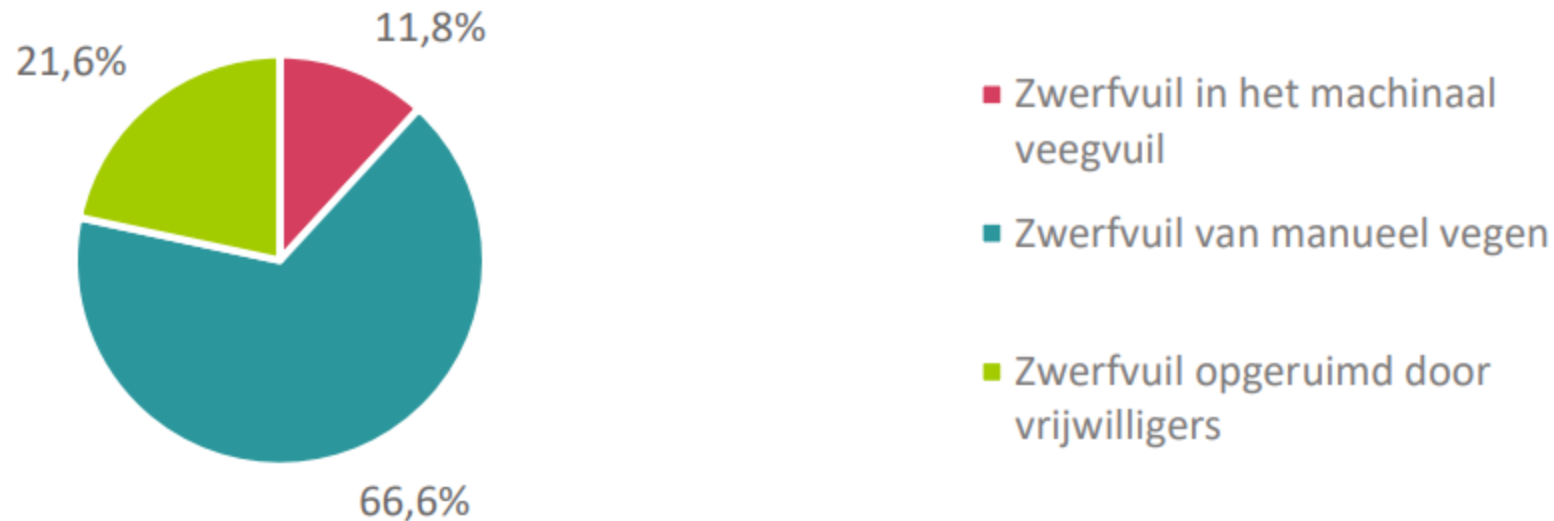
- Het doel van deze presentatie: een leidraad om een veeg- en opruimplan op te zetten of te optimaliseren voor lokale besturen

Zwerfvuilcijfers Vlaanderen

- 5259,86 ton zwerfvuil door Lokale Besturen
- 11,8 % veegwagens; 66,6% manuele vegers; 21,6% door vrijwilligers

Zwerfvuilstromen ingezameld door gemeenten & steden in 2023

Context: Lokaal Materialenplan (LMP)

- Lokaal Materialenplan:

ACTIE 62: Lokale besturen en bovenlokale overheden zorgen voor een efficiënte en effectieve reiniging van het openbaar domein. Mooimakers ondersteunt lokale besturen en Vlaamse partners in het opstellen en optimaliseren van hun veeg- en opruimplan.

- Geen minimale beleidsactie.

Context: Bevraging Inzameling Zwerfvuil en Afval uit Straatvuilnisbakken (IZAS)

- Informatie IZAS (in gewicht):
  - Machinaal veegvuil;
  - Manueel veegvuil;
  - Zwerfvuil opgeruimd door vrijwilligers.
  - Afval van straatvuilnisbakken.

Context: Mooimakers

- Integrale werking waarin vegen een belangrijk aandeel heeft
- Inzameling zwerfvuil:
  - aandeel manueel vegen (66,6%) versus
  - aandeel machinaal vegen (11,8%)
- 6 pijler aanpak
- [Kenniswijzer](#)

Definitie veegplan

- Een integrale aanpak voor professionals om een efficiënt en effectief plan op te stellen om het openbaar domein te reinigen. Dit projectmatige plan kadert binnen het Vlaamse en lokale beleid.
- In het veegplan worden zowel machinale als manuele veeginspanningen opgenomen.

Definitie machinaal vegen

- Definitie Mooimakers:

Machinaal vegen is het mechanisch reinigen van het openbaar domein met behulp van een veegwagen.

Definitie manueel vegen

- Definitie Mooimakers:

Manueel vegen is het te voet reinigen van het openbaar domein met behulp van handgereedschap of een straatstofzuiger.

- Voorbeelden handgereedschap:

- Borstel
- Schop
- Veegblik
- Bladblazer en -zuiger
- Prikker
- Grijper

Definitie hybride vegen

- Definitie Mooimakers:

Het hybride vegen is de combinatie van machinaal en manueel vegen om de efficiëntie en effectiviteit van het reinigen van de openbare ruimte te verhogen.

Beleid: lokaal en Vlaams

- Vlaams beleid:
  - opgenomen in het LMP
  - Opgevraagd via IZAS (invloed op doelstellingen afvalcijfers)
  - Maakt deel uit van een integraal zwerfvuilbeleid
- Lokaal beleid:
  - Aandeel in begroting
  - Opgenomen in meerjarenplan? (Ad hoc >< structureel)
  - Wensen van het lokaal beleid gekoppeld aan concrete doelstellingen

Beschikbare middelen

- Voldoende kapitaal om een realistisch veegplan op te stellen:
  1. Voldoende opgeleid personeel beschikbaar
    - Let op! Dit geldt organisatie breed.
  2. Geschikt en operationeel inzetbaar veegmateriaal
  3. Voldoende financiële middelen

Inspannings- vs beeldgericht reinigen

- Beeldgericht reinigen: op voorhand afspreken hoe het straatbeeld moet zijn vooraleer er wordt geveegd (of via CROW)
  - A = 1blikje
  - B= 1 blikje en 2 papiertjes
  - C= Meer dan 1 blikje en meer dan 2 papiertjes

→ Doel een bepaald resultaat (vb. netjes)
- Inspanningsgericht reinigen
  - 1 FTE rijdt voltijds
  - Vaste veegfrequentie per locatie /per seizoen

→ Doel je gaat naar een bepaalde inspanning

Vervuilingssnelheid vs schoonheidsgraad

- Bepalen van sweet spot
  - Hoeveel debiet aan volk passeert hier?
  - Hoe triggert de type locatie het gedrag van de mensen (wat betreft vervuiling)?
- Centrumstraten hebben een hogere prioriteit dan een industrieterrein wat betreft schoonheidsgraad

Verskil professionals en vrijwilligers

- Professionals:
  - Eigen medewerkers
    - Hebben opleidingen gekregen
    - Zijn hier structureel mee bezig
    - Hebben gepast materiaal hiervoor (hijskraan, straatstofzuiger...)
    - Verzamelen informatie en maken analyses
  - Inzetten externe partijen
    - Voorbeeld: sociale tewerkstelling of aannemers
- Vrijwilligers
  - Ad-hoc
  - Vrijblijvend
  - niet contractueel vastgelegd – worden niet betaald

Aansturen van vrijwilligers

- Stuur vrijwilligers maximaal aan naar plekken die minder bediend worden door eigen diensten (betere bedekking van gans uw grondgebied)
  - Vrijwilligers zijn geen professionelen!
- Gebruik app van Mooimakers of andere systemen om bewegingen van vrijwilligers in kaart te brengen. Zo wordt het aansturen makkelijker.

Huidige situatie

- a) Intern/externe diensten
  - Tijdsinspanning
  - Voldoende geschikt personeel (back-up)
  - Welke partners heb je?
- b) Machinaal/manueel/hybride
  - Welk materiaal
  - Staat materiaal
  - Kost (vb. onderhoud)
- c) Oppervlakte bediend
  - Is er een plan (tour) of een richtlijn?
- d) Ambitie
  - Wat wil je bereiken? Is dat uitgesproken?

Schoonheidsgraad en vervuilingsgraad

1. Schoonheidsgraad

- Wensen lokaal beleid: wat?
Ga polsen bij beleidsmakers. Wat verwachten ze?

2. Vervuilingsgraad

- Hoe bepaal je het gewicht hiervan?
  - Op basis van terreinkennis.
Wanneer het waar altijd vuil is (vb. ad hoc en structurele evenementen)
  - Op basis van metingen

➔ Hulpmiddel: matrix op basis van schoonheidsgraad en vervuilingsgraad (zie volgende slide)

Voorbeeld netheidsmatrix

		SCHOONHEIDSGRAAD		
		1	2	3
VERVUILINGSGRAAD	1	1	2	3
	2	2	4	6
	3	3	6	9

- Voorbeeld: Veegfrequentie o.b.v capaciteit:
- Score 1:   jaarlijks   jaarlijks
  - Score 2:   halfjaarlijks   halfjaarlijks
  - Score 3-4:   ieder seizoen   viermaandelijks
  - Score 6:   maandelijks   tweemaandelijks
  - Score 9:   wekelijks   maandelijks

Indeling grondgebied op basis van veegfrequentie

- a) Randvoorwaarden actieve veeguren:
- Beschikbaarheid personeel en materiaal
  - Realistische inschatting inspanning (tijd, afstand,... gebruik tracker).
  - % structureel werk en de rest overhouden voor ad hoc opdrachten of onvoorziene omstandigheden

Voorbeeld actieve veeguren

Voorbeeld

- Ideale planning (dagplanning)
  - 90% structureel werk
Structurele opdrachten (bv. wekelijkse markt,...)
  - 10% ad-hoc
- Min maanden
  - 70% structureel werk
  - 10% ad-hoc
  - 20% seizoensgebonden hindernissen
    - Bladval en onkruidbestrijding
    - Evenementenseizoen
    - Vorst
    - Onderhoud machines

Handige tips

- Handige tips bij het inplannen van veegroutes:
  - Veeg overdag zodat er ook een sensibiliserend effect optreedt. Maak veegacties zichtbaar (bv. Door panelen op weegwagens te plaatsen)
  - Communiceer tijdig (niet te vroeg/niet te laat) zodat mensen genoeg tijd hebben om de boodschap te verwerken.
  - Plaats parkeerverbodsborden ruim op tijd volgens de geldende regelgeving
  - Communiceer voor, tijdens en na veegacties op verschillende kanalen

Evaluatie

- Mogelijke parameters om te evalueren
  - Vooropgestelde timing behaald (inspanningsgericht reinigen)?
  - Evolutie schoonheidsgraden (beeldgericht reinigen): status quo, verbetering ?
  - Optimalisatie / frequenties aanpassen mogelijk/wenselijk?

Flankerende maatregelen

- 6 pijlers van een integraal zwerfvuil- en sluikstortbeleid
- Deze voorbeelden zijn niet exhaustief
- [Subsidies OVAM](#) voor aankoop afvalzuigers

Pijler Communicatie

- On site (op specifieke zone gericht aan specifieke gebruikers van de openbare ruimte)
  - Voorbeelden toevoegen van Blankenberge, Tienen, Kontich,...
- Online (algemene communicatie, landingspagina waar mensen basic info kunnen terugvinden, social media,...)
  - Voorbeelden Kontich,
- Burgerplatformen
  - Bv. Hopplr, app Mooimakers,...
- Lokaal magazine
  - Magazine lokaal bestuur
  - Magazine parochie
  - Buurtkrantje,...

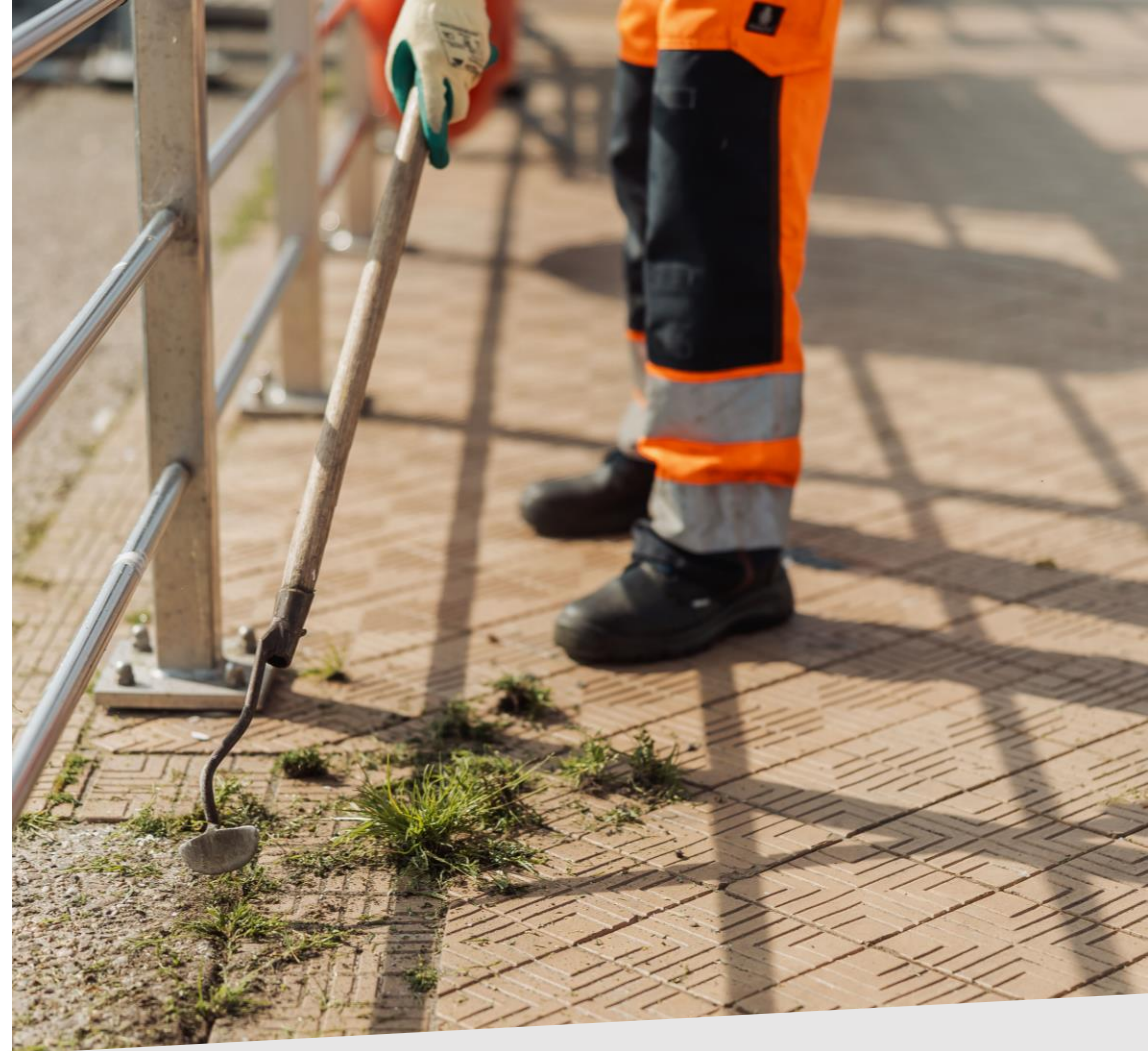
Pijler Preventie

- Tracht alle mogelijke hindernissen die het vegen belemmeren te voorkomen:
  - Communiceer duidelijk over de reden en gevolgen van parkeerverboden
  - Zorg ervoor dat veegmachines overal veilig geraken
  - Voorkom hindernissen op voetpaden zodat stootkarren en straatstofzuigers optimaal kunnen benut worden

Pijler Omgeving

- Afstemmen met andere diensten
  - Reinigen van rioolkolken
  - Kleine straatwerken (losliggende dalles, scheve stoepsteen, missende straatnaamborden, verkeersborden,...)
  - Testen van hydranten
  - Groenwerken

Pijler Infrastructuur

- Pas veegmethode aan aan de specifieke noden van de te vegen locatie
  - Bv. Bos vs veegmachine
  - Aandacht voor manueel vs machinaal vs hybride bij aanmaken veegroute
- Netheidstoets bij ontwerp openbaar domein
  - Toegankelijkheid van rollend materieel
  - Werking borstels en zuiger op ondergrond
    - Klein residu
    - Schade aan straatbekleding

Pijler Participatie

- Betrek buurtbewoners/-verenigingen om:
  - Mee te poetsen
  - Auto niet in de straat te parkeren
  - Buren te attenderen op het parkeervrij houden van de straat
  - Onkruid voor eigen deur te verwijderen

Pijler handhaving

- Plaatsen van parkeerverbodsborden
- GAS-vaststellers inschakelen om parkeerverbod te handhaven
- Politie inschakelen om parkeerverbod te handhaven
- Takelen

